

PREŠOV V PRIESTORE A ČASE

Prešov, 11. – 12. október 2017

Jozef KUŠNÍR

V dňoch 11. – 12. októbra 2017 sa v priestoroch sídla Krajského múzea (KM) v Prešove v Rákociho paláci konala dvojdná vedecká konferencia s názvom *Prešov v priestore a čase*. Ako už jej názov napovedá, témou konferencie bolo mesto Prešov, ktoré si práve v tom roku pripomínalo 770. výročie svojej prvej písomnej zmienky. Zámerom konferencie bolo prezentovať najnovšie výsledky archeologických, historických, umelecko-historických, etnografických i prírodovedných poznatkov o meste a jeho bezprostrednom okolí a určená bola predovšetkým pre odbornú verejnosť z vedeckých, odborných i kultúrnych pracovísk, pre poslucháčov vysokých i pedagógov stredných škôl. Vzájomná interdisciplinárna výmena informácií, skúseností a názorov odborníkov z viacerých vedných oblastí prakticky zo všetkých prešovských a niektorých košických odborných i akademických pracovísk priniesla veľmi konštruktívnu diskusiu s novými postojmi, pohľadmi, poznatkami a interpretáciami dejín mesta.

Na úvod konferencie privítala všetkých prítomných riaditeľka KM v Prešove *PhDr. Mária Kotorová, PhD.*, a po nej sa účastníkom i hosťom prihovorila primátorka mesta Prešov *Ing. Andrea Turčanová* a vedúca Odboru kultúry Úradu Prešovského samosprávneho kraja *Mgr. Veronika Fitzeková*. Prvým a jediným príspevkom s prírodovednou problematikou s názvom *Prešov – biodiverzita (príroda) v meste* predstavila *RNDr. Ema Gojdičová* z prešovského pracoviska Štátnej ochrany prírody SR. Priblížila geografické, geologické i prírodovedné pomery tejto časti východného Slovenska a symbolicky tak vytvorila istý rámec pre ďalšie príspevky spoločenskovedného charakteru. Nasledoval *Mgr. Marián Čurný, PhD.*, z KM v Prešove, ktorý predstavil najnovšie, doteraz nepublikované a verejnosti takmer neznáme výsledky svojich archeologických výskumov Konkatedrály sv. Mikuláša v Prešove. Poznatky z archeologického výskumu domu č. 62 na Slovenskej ulici v Prešove prezentovali v spoločnom vystúpení *Mgr. Marián Uličný* z Krajského pamiatkového úradu Prešov a *Mgr. Mário Comisso*, súkromný archeológ, realizujúci príslušný výskum. Prvý blok prednášok uzatvorila *Mgr. Kamila Marhefková* zo Štátneho archívu Prešov témou o najstaršej daňovo-účtovnej knihe mesta Prešov (1424 – 1509), ktorá je svojim obsahom skôr knihou súdneho charakteru.

V poobedňajšom druhom bloku oboznámil *Mgr. Jozef Ridilla* zo Šarišskej galérie v Prešove zúčastnených s neskorostredovekou drevenou skulptúrou v prešovských zbierkotvorných inštitúciách a najväčšiu pozornosť venoval pochopiteľne dielam Majstra Pavla z Levoče, ktoré v súčasnosti prezentuje galéria svojim návštevníkom. Nasledoval referát *Mgr. Marcely Domenovej, PhD.*, z Inštitútu histórie Filozofickej fakulty (FF) PU v Prešove o dejinách prešovského školstva v 16. storočí, ktorý priniesol nové poznatky predovšetkým o osobnostiach prešovského školstva v uvedenom období. Príspevok *Národné obrodienie v starých tlačiach: fragmenty pamiatok knižnej kultúry v Prešove* vytvorený v spoluautorstve *Mgr. Lucie Němcovej PhD.*, a *Mgr. Gabriely Oľšavskej* zo Štátnej vedeckej knižnice v Prešove bol v ich neprítomnosti prečítaný.

Pohľad na účastníkov podujatia. Foto: Anna Pavlovičová

Po prestávke nasledoval veľmi zaujímavý referát *Mgr. Radky Palenčárovej* z Historického ústavu Slovenskej akadémie vied, ktorá prezentovala takmer nedotknutú tému dejín prešovského poštovníctva v reflexii zachovaných prameňov. *PhDr. Daniela Pellová* zo Štátneho archívu Prešov zhrnula dejiny prešovských vodovodov od vôbec prvých písomných záznamov z prelomu 15. a 16. storočia do začiatku 70. rokov 20. storočia. Na toto vystúpenie mal priamo nadväzovať príspevok na tému unikátneho prešovského Kumštu, ktorý bol dômyselným zariadením na distribúciu vody do mesta, umiestneným v jednej zo stredovekých hradobných bášť v blízkosti severnej brány. Autori príspevku manželia *Mgr. Michaela Haviarová, PhD.*, a *Mgr. art. Tomáš Haviar* sa však ospravedlnili a ich príspevok bude prezentovaný až v publikovanej podobe. Prvý deň konferencie bol ukončený komentovanou prehliadkou výstavy v Rákociho paláci s názvom Prešov 770 – mesto v srdci Európy, ktorá na ploche celého prízemnia paláca predstavila mesto od začiatku jeho písanej histórie do súčasnosti. Program uzavrelo neoficiálne stretnutie účastníkov konferencie.

Druhý deň konferencie otvoril svojím prehľadovým referátom *doc. ThDr. Peter Borza, PhD.*, z Katedry histórie FF UPJŠ v Košiciach s názvom Gréckokatolícky Prešov, v ktorom predstavil mesto ako dve storočia trvajúce náboženské i kultúrno-spoločenské centrum tejto cirkvi. Nasledoval *doc. PaedDr. Patrik Derfiňák, PhD.*, z Inštitútu histórie FF PU v Prešove, ktorý pútavým spôsobom zhodnotil hospodárenie Prešova na prelome 19. a 20. storočia. *PhDr. Peter Koval', PhD.*, z rovnakého pracoviska spracoval tému z histórie prešovského zdravotníctva, kde hlavnú pozornosť venoval Okresnej verejnej nemocnici T. G. Masaryka postavenej v medzivojnovom období. Po ňom *Mgr. Ján Kovačič* z Východoslovenskej galérie v Košiciach predstavil úlohu Východoslovenského múzea v Košiciach pri umeleckých výstavách v Prešove v 20. a 30. rokoch 20. storočia. Konferenciu uzavrel *JUDr. Mgr. Jozef Kušnir* z KM v Prešove, ktorý venoval pozornosť spôsobu, rozsahu a špecifikám riešenia židovskej otázky v Prešove v období Slovenskej republiky (1939 – 1945).

Výstupom konferencie je recenzovaný zborník, ktorý je zároveň prvým obnoveným (celkovo v poradí už 33.) číslom odborného periodika (ročenky) Krajského múzea v Prešove s názvom *Nové obzory*, ktoré vychádzalo v rokoch 1959 – 1991 (každoročne, okrem roku 1989). Konferenciu Prešov v priestore a čase ako hlavný partner podujatia i vydanie zborníka z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.